

سرسنبله: نوربالا احمدعلی،
عنوان و نام پدیدآور: سیر تحول پزشکی روان‌تنی در جهان و ایران / مولف احمدعلی نوربالا.
مشخصات نشر: تهران: تیمورزاده، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۴۸ ص:، مصور، جدول، نمودار.
شابک: ۹۷۸۶۰۰۲۳۸۷۰۳۵
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابخانه
موضوع: پزشکی روان‌تنی — تاریخ
موضوع: Medicine, Psychosomatic — History
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷: ۹۱۹/۹۰۳
رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۰۸
شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۶۹۷۳۳

نام کتاب: سیر تحول پزشکی روان‌تنی در جهان و ایران

مترجم: دکتر احمدعلی نوربالا

ناشر: انتشارات تیمورزاده

مدیر تولید فرهنگی: نجمه حسین‌زاده

مدیر تولید فنی و چاپی: مهدی شاه‌محمدی

طراح جلد: احد طراحی انتشارات تیمورزاده (حمیدرضا غلامی)

کتاب‌آرا: الهه رحیمی توانا

ویراستار: دکتر محبوبه طبعی

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: چاپ و صحافی: خجستان

سابک: ۵-۷-۲۳۸-۶۰۰-۹۷۸

بهاء: ۹ هزار تومان

www.Teimourzadeh.com

e-mail: info@teimourzadeh.com

teimourzadehpub

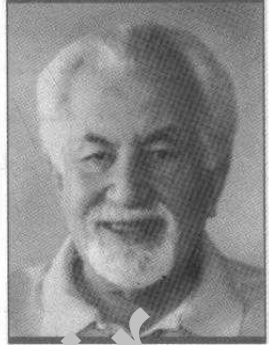
تنها کتاب‌فروشی انتشارات تیمورزاده:

بلوار کشاورز - ابتدای خیابان ۱۶ آذر - شماره ۶۸

تلفن: ۸۳۳۸۳ - ۰۲۱ - دورنگار: ۱۲ ۱۱ ۹۷ ۸۸

این کتاب مشمول قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۱/۱۱ و قانون ترجمه و تکثیر کتاب‌ها، نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۰/۱۰/۱۶ است. بازنویسی، خلاصه‌برداری یا برداشت بخشی از متن، شکل‌ها و جدول‌های کتاب و انتشار آن در قالب کتاب‌های ترجمه، تالیف، خلاصه، آزمون یا نرم‌افزار و نیز تکثیر و تولید دوباره آن به هر شکل و شیوه از جمله چاپی، کپی، صوتی، تصویری و الکترونیکی بدون اجازه کتبی از ناشر پیگرد قانونی دارد.

مقدمه استاد پیش کسوت دکتر شکراله طریقتی

به نام و شکر خدا

روان‌شناختی مطرح کند به همین دلیل یک دوره رکود و سردی در آن بروز کرد؛ اما با مطرح شدن دیدگاه‌های جدیدتر و نگاه کل‌نگر به بیماری‌ها، دوباره جایگاه خود را بازیافت و طرفداران آن به روش‌های علمی‌تر و مبتنی بر شواهد، روی آوردند.

در ایران نیز اصطلاح پزشکی روان‌تنی را برای نخستین بار مرحوم دکتر عبدالحسین میرسپاسی مطرح کردند و من که همواره تحت تأثیر ایشان بودم این حوزه را برای فعالیت خود در روان‌پزشکی ایران انتخاب نمودم. با توجه به کمبودی که در منابع فارسی در این حوزه احساس می‌کردم، بر آن شدم که نخستین کتاب در این رشته را به زبان فارسی بنویسم که خوشبختانه از تألیف انتشارات دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۷ انتشار یافت.

روان‌پزشکی ایران در درمان‌های مختلف تحت تأثیر مکاتب مختلف روان‌پزشکی دنیا بوده است. در دوره نخست دانش‌آموختگان، مکتب فرویدی و بعدها مکتب انگلیسی و بعد از آن مکتب امریکایی در آموزش روان‌پزشکی در ایران مطرح و تأثیرگذار بودند، اما من به عنوان یک روان‌پزشک ایرانی متوجه شدم که هیچ‌کدام از این مکاتب نمی‌توانند روان‌پزشکی را تربیت کنند که به درد کار در این کشور بخورد به همین دلیل ایده مکتب روان‌پزشکی ایرانی را که بعدها به نام "مکتب روزه" معروف شد، مطرح نمودم و خوشحالم که افراد برجسته‌ای مانند آقای دکتر احمدعلی نوربالا که دانش‌آموخته این مکتب هستند در حال حاضر پیشگام در عرصه پزشکی روان‌تنی شده‌اند و علاوه بر تأسیس بخش روان‌تنی در بیمارستان امام خمینی

پزشکی روان‌تنی یکی از قدیمی‌ترین شاخه‌های پزشکی است. درواقع پیش از آنکه آدمی به چگونگی بای جسم و روان خود پی ببرد، می‌دانست که خلُق و خویشتن به عبارت بهتر روان، بازتابی از کم‌وکیف کار و فعالیت بدن است. درعین حال همین دستگاه روان‌شناختی و خلقیات، به نوبه خود کار و فعالیت بدن اثر متقابل می‌گذارد.

بعدها با پیشرفت‌هایی که در علم پزشکی به‌دست آمد آدمی به این گمان افتاد که در مورد کارکرد بدن خود چیزهای زیادی می‌داند و جنبه‌های روان‌شناختی به فراموشی سپرده شد به‌طوری‌که برای درمان اختلالات جسمانی تنها به درمان‌های فیزیکی روی آورد. دراین فضا، به‌ویژه در دوران پس از عصر روشنگری بود که تعداد زیادی از پزشکان، بیماران را تنها با تکیه بر روش‌هایی مانند حمام بخار، مصرف بی‌رویه مسهل‌ها، بالا آوردن محتویات معده و خون‌ریزی‌های ناشی از حجامت، به اصطلاح درمان می‌کردند که عوارض و حتی مرگ و میرهای بسیاریه دنبال داشت.

اطلاعات علمی رو به پیشرفت داشت و رفته‌رفته تدابیر درمانی شکل موجه‌تر و ملایم‌تری می‌یافت تا اینکه در قرن حاضر و تحت تأثیر مکاتب روان‌کاوی، پزشکان اندیشمند بر پیوستگی و اتحاد روان و بدن مجدداً تأکید کردند و درمان یکی را بدون توجه به دیگری نامعقول می‌دانستند. به این ترتیب شاخه‌ای از پزشکی مطرح شد که اینک به پزشکی روان‌تنی شهرت دارد. درآغاز پیدایش، این شاخه تا حدی راه افراط را درپیش گرفت و سعی داشت برای همه بیماری‌ها توجیه

جناب آقای دکتر نوربالا و همکارانشان نگاشته شده است و می‌تواند تلاش‌های انجام‌شده همه همکاران، برای ایجاد و توسعه پزشکی روان‌تنی در ایران را ثبت و ماندگار کند.

دکتر شکراله طریقتی
استاد بازنشسته روانپزشکی
دانشگاه علوم پزشکی تهران

و رشته فلوشیپ فوق تخصصی روان‌تنی در دانشگاه علوم پزشکی تهران، انجمن پزشکی روان‌تنی ایران را نیز به همراه همکاران خود از سایر دانشگاه‌های کشور تأسیس کرده‌اند. اکنون بسیار خرسندم که عمر باقی بود تا شاهد انتشار این کتاب باشم و مفتخرم که دیباچه‌ای بر این کتاب می‌نویسم. کتاب حاضر دربرگیرنده تاریخچه و سیر تحولات رشته پزشکی روان‌تنی در ایران و جهان است که به دست همکار ارجمندم،

دکتر شکراله طریقتی و دکتر احمد نوربالا

پیشگفتار

به نام خدا

در تمامی چهاربخش پژوهش کشوری ارزیابی سلامت روان یافته‌های شیوع بیماران روان‌پریش و یا سایکوتیک کمتر از یک درصد گزارش شده است حال آنکه آمار ۲۱ درصد در سال ۱۳۷۸، ۱۷/۱۰ درصد در سال ۱۳۸۰، ۲۳/۶ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۲۳/۴ درصد در سال ۱۳۹۳ مربوط به شیوع کل اختلال و یا نشانه‌های بیماری در این پژوهش‌ها گزارش شده است و این در حالی است که متأسفانه، همچنان بیشتر زمان تحلیل و مشاهدات بالینی آموزش روان‌پزشکی در کشور ما را اختصاص به بیماران سایکوتیک است. اینجانب بنا به دلایل فوق‌الذکر، توفیق دستیابی به عضویت هیئت علمی گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران - سال ۱۳۶۷ - و با توجه به به ارتقاء سلامت روان در نگاه سلامت عمومی جامعه داشته‌ام بسیار تلاش نمودم تا بتوانم نظر مسئولین دانشگاه را برای احیای بخش روان‌پزشکی در بیمارستان امام خمینی، جلب نمایم. در نبود فرازونشیب‌ها، موافقت‌ها و مخالفت‌های گسترده دست‌اندرکاران، خوشبختانه در پاییز سال ۱۳۸۷، بنا به دستور رئیس وقت دانشکده پزشکی دانشگاه اینجانب مأموریت یافتم تا بخش روان‌تنی را در بیمارستان امام خمینی راه‌اندازی کنم. به لطف خدا و به همت، همراهی و همیاری مسئولین بیمارستان امام خمینی، در تیرماه ۱۳۸۸ اولین بیمار در این بخش بستری شد و در چهارم مهرماه همان سال این بخش رسماً افتتاح گردید.

گام بعدی، پس از ارائه درخواست سرکار خانم دکتر نرگس بیرقی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، برای تدوین

نیک به خاطر دارم آن زمانی که در کارورزی پزشکی عمومی را در سال‌های ۱۳۵۶، ۱۳۵۷ در بیمارستان پهلوی (هزارتختخواهی سابق و یا امام خمینی فعلی) می‌گذراندم، زمان اوج شکل‌گیری مخالفت‌ها با نظام حاکم قبل از اصلاح بود و فضای پرتنش در جامعه حاکم بود. به موازات روانی، ما جعبه به بیمارستان روزبه و مراکز روان‌پزشکی، مراجعین سرپایی و بستری در تمام درمانگاه‌ها و بخش‌های طبی و جراحی بیمارستان ما نیز روزانه رو به افزایش بود. این افزایش مراجعه، از تأثیر استرس بر روی سلامت جسمی و روانی تک‌تک افراد جامعه حکایت داشت.

گفتنی است که مشابه همین واقعیت نیز در زمان جنگ هشت‌ساله که به نحوی حقیر در جریان امور پزشکی رزمندگان و جانبازان و خانواده شهدا بودم، برایم کاملاً ملموس بود. بسیاری از افراد - آگاهانه و یا ناخودآگاه - ترجیح می‌دهند که تنش روانی را با تغییر در کارکرد فیزیولوژیک و بروز بیماری جسمی و در نتیجه با مراجعه به متخصصین طبی واکنش نشان دهند و به دلایل گوناگون بروز اختلال روانی و یا مشکل روان‌شناختی را یا منکر می‌شوند یا از آن بی‌خبر هستند و یا از ترس برچسب و انگ اجتماعی، ترجیح می‌دهند به روان‌پزشک مراجعه نکنند.

با گذشت زمان نسبت به ذهنیت فوق، با نگرش به پژوهش‌های همه‌گیری‌شناسی اختلالات و نشانه‌های روان‌پزشکی و روان‌شناختی در داخل کشور، یقین پیدا کردم و با این مسئله به صورت عینی مواجه شدم، به گونه‌ای که

اکبرنجاتی صفا و دکتر محمد اربابی بهره‌مند بودم که ضروری است از این بزرگواران پیش‌کسوت و همراهان، صمیمانه تقدیر و تشکر به عمل آورم. برای حقیر جای بسی افتخار است که در آخرین لحظات چاپ کتاب، موفق به اخذ مقدمه استاد پیش‌کسوت‌مان جناب آقای دکتر طریقتی شدم که ضمن سپاس فراوان از این استاد فرهیخته، سلامتی کامل و طول عمر باعزت ایشان را از ایزد منان خواهانم.

در اینجا از دوست و همکار گرامی جناب آقای دکتر فرهاد تیمورزاده مدیرمسئول انتشارات تیمورزاده و نیز همکار محترم ایشان خانم نجمه حسین‌زاده و سایر همکاران که در تدوین، ویراستاری، صفحه‌آرایی، تدارک عکس‌های مربوط برای تکمیل این مجموعه و چاپ آن مشارکت داشتند، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می‌کنم.

این مجموعه قطعاً خالی از نقص و ایراد نیست. با آغوشی باز از انتقادات و پیشنهادات اصلاحی و سازنده همکاران و علاقه‌مندان در راه تکامل این مجموعه استقبال می‌نمایم.

دکتر احمد علی نوربالا

استاد روان‌پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران
رئیس بخش روان‌تنی بیمارستان امام خمینی
رئیس انجمن علمی پزشکی روان‌تنی ایران

کوریکولوم «فلوشیپ روان‌پزشکی رابط - مشاور»، سرانجام با تعامل و موافقت دست‌اندرکاران و مسئولین دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نام دوره درخواستی، به «فلوشیپ طب روان‌تنی»، صلاح شد و کوریکولوم آموزش دستیاری فلوشیپ دوره طب روان‌تنی به تصویب رسید و ابلاغ شد.

خوشبختانه دو دانشگاه علوم پزشکی تهران و شهید بهشتی در سال ۱۳۸۹، موفق به پذیرش دستیار فلوشیپ طب روان‌تنی بر اساس کوریکولوم مذکور شدند. نظر به اینکه حقیر، مسئولیت این دوره را در بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی تهران برعهده داشتم، همان سال برای دستیاران ورودی این دوره، مطالب مربوط به «سیر تاریخی و تحول پزشکی روان‌تنی در جهان و ایران» را ارائه می‌نمودم. بدیهی است سالانه با توجه به تغییرات اخیر - برآمده در ایران و بالاخص در دانشگاه علوم پزشکی تهران - مطالب را تکمیل می‌کردم، تا این که در دوره هشتم سرکار خانم دکتر سارا هاشم‌پور همکارفهمیم، علاقه‌مند، پرتلاش و مشفقانه، در دستیاران فلوشیپ روان‌تنی هستند، پیشنهاد نمودند که صلاح بر این است که این مجموعه مطالب تدوین و چاپ شود. ضمناً با این پیشنهاد عالمانه و خیرخواهانه ایشان موافقت نمودم. ایشان خواستند در صورت امکان مطالب را از پاورپوینت آماده کردند و اینجانب در حد مقدور و میسر ویراستاری علمی آن را انجام داده، برای چاپ ارسال نمودیم.

شایسته است که از پیشنهاد و زحمات بی‌دریغ سرکار خانم دکتر هاشم‌پور صمیمانه تشکر و سپاسگزاری کنم و خاضعانه اعلام نمایم که اگر ایثار و همکاری ایشان نبود حتماً این مجموعه، آماده چاپ نمی‌شد. در تدوین نهایی این مجموعه از رهنمودهای عالمانه همکاران گرامی، از جمله سرکار خانم دکتر نرگس بیرقی، دکتر مهدی نصر اصفهانی، دکتر علی